

Till

Näringsdepartementet

Remissyttrande – Nationellt skogsprogram

Bakgrund

Branschföreningen Svenskt Trätekniskt Forum även kallad STTF har tagit del av Näringsdepartementets rapport under rubriken Nationellt skogsprogram och vill härmed lämna följande remissvar.

STTF anser att den rapport som presenterats behandlar en mängd olika frågeställningar som är ytterst angelägna för skogsindustrins framtida utveckling. För vårt vidkommande har vi valt att specifikt fokusera på branschens behov av kompetensförsörjning. Den huvudsakliga orsaken är att denna fråga har för oss varit av hög angelägenhetsgrad under de senaste åren och är en nyckelfaktor sedd ur flera perspektiv.

Den skog- och träbearbetande industri som är en av Sveriges viktigaste basnäringar. Den skapar årligen 120 miljarder i exportinkomster och sysselsätter 60 000 personer. Sverige har en tillväxt på cirka 120 miljoner kubikmeter skog per år och använder cirka 85 miljoner. Detta innebär att virkesförrådet i svenska skogar ökar stadigt. För att ställa om till ett hållbart samhälle kommer skogen och dess näringar att spela en nyckelroll. När vi går över till en mer miljöanpassad ekonomi kommer trä att bli ett självklart byggmaterial. Trä som material motsvarar väl framtidens krav på ekologiskt hållbart byggande. Mot bakgrund av det stora behovet av ökat bostadsbyggande ser framtiden tämligen ljus ut för den träindustriella näringen.

Framtida konkurrenskraft kräver kunskap

Branschens framtida kompetensförsörjning är utan tvekan en av de högst prioriterade frågorna. Det är angeläget att svensk bearbetande industri i framtiden har den arbetskraft som krävs, samtidigt som det är viktigt att fler ungdomar får möjlighet att studera och arbeta inom träindustrin.

Den åldersstruktur som råder, visar med all önskvärd tydlighet att behovet på nyanställningar är stort under de kommande åren. Det skall samtidigt understyrkas att kompetenskravet hos medarbetarna *oavsett nivå* har ökat markant, och är idag att betrakta som en konkurrensfaktor. Ett modernt sågverk är en högteknologisk anläggning. Stora förändringar och anpassning till en datoriserad värld har påverkat branschen och behovet av yrkeskunnig och välutbildad arbetskraft tilltar.

Antalet träindustriella kompetensgivare är ytterst begränsade inom vårt land, vilket kan anses anmärkningsvärt mot bakgrund av antalet anställda och de värden som årligen genereras. En av orsakerna är att det varit svårt att attrahera ungdomar att både studera och att arbeta inom den träindustriella sektorn. Tveklöst har industrin ett ansvar i fråga om att popularisera och göra branschen mer synlig vilket i sin tur skapar förutsättningar för ett ökat engagemang.

Vi måste tillsammans väcka ett intresse för branschen och för de yrken som där finns att välja på. Målsättningen måste vara att få fler individer att söka sig till träindustriella gymnasieutbildningar, yrkesintroduktion, utbildning på yrkeshögskola, högskola alternativt universitet. Samtidigt måste unga människor kunna identifiera sig med branschen och uppmuntras till att söka utbildning inom de varierande yrken som erbjuds, detta oavsett kön eller etnicitet.

Exempel på befintliga utbildningsresurser

Som det tidigare nämnts finns det förhållandevis få utbildningsinstitutioner som är verksamma inom den träindustriella näringen. **Kalix Naturbruksgymnasium** är ett av de få lärosäten som har inriktning gentemot trä- och sågverksindustrin (gymnasieutbildning med riksintag). Behovet av utbildad arbetskraft från närliggande träindustrier har medfört att elevunderlaget har varit till fyllest de senaste åren.

YH Träteknikerutbildning AB i Hammarö erbjuder en tvåårig utbildning på högskolenivå där kursdeltagarna har möjlighet att studera allt från skogsråvara till förädlingsindustri. Utbildningsenhetens framtida existens i Hammarö bygger till största del på anslag via MYH (Myndigheten för Yrkeshögskolan). Det finns ingen mosvarighet till det utbildningsprogram och upplägg som enheten i

Hammarö kan erbjuda sina studenter. Det kan tilläggas att det skett en kraftig ökning vad gäller sökande studenter till utbildningen.

De senaste två åren antalet sökande uppgått till cirka 120 personer, allt från norra till södra Sverige. (Antalet utbildningsplatser per år uppgår till 16 st.).

Övriga lärosäten är **Luleå Tekniska Högskola (LTU)** som erbjuder studenterna grunden till en maskinteknisk utbildning med specialisering mot den högteknologiska träindustrin behov av expertis. Övriga kompetensgivare är SLU Sveriges Lantbruksuniversitet som har utbildningar för bl.a. Jägmästare och Skogstekniker som finns lokaliserade i Umeå och Skinnskatteberg. Övriga utbildningsorter inom SLU är Uppsala och Alnarp. Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, LTV, har huvuddelen av sin verksamhet förlagd till Alnarp. I Uppsala finns fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap samt för veterinärmedicin och husdjursvetenskap.

Linnéuniversitet (LNU), bedriver bl.a. utbildning av Högskoleingenjörer med inriktning mot skog och träteknik. Institutionen för skog och träteknik som finns i Växjö som ligger i en viktig region i Europa med avseende på skogsbruk och skogsindustri. Här bedrivs utbildning och forskning inom ett brett vetenskapligt område, från skog till färdig produkt och utveckling av nya träprodukter för byggande och boende.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut finns i Borås. Inom enheten Hållbar samhällsbyggnad erbjuder i samverkan med övriga enheter teknisk utvärdering, forskning och utbildning inom en rad olika verksamhetsområden däribland trärelaterade produkter. SP Träs strategi är att verka i hela kedjan från skogsråvara, via olika former av vidareförädling till färdiga produkter t.ex. möbler och byggnadsverk. SP Trä har en god geografisk närvaro i hela Sverige med verksamhet i Skellefteå, Stockholm. Borås och Växjö där samverkan sker med bl.a. LTU, KTH och LNU.

Inom den träindustriella sektorn ryms olika typer av yrken. Branschen behöver kompetens inom en mängd olika ämnesområden. Det utbud som ovan nämnda utbildningsenheter och forskningsinstitut, kan erbjuda kan med stor sannolikhet leda till jobb allt från skog-, sågverk och förädlingsindustri. Att människor får möjlighet att komma in i ett förvärvsarbete måste vara en stark motivationsfaktor.

God utbildning är nyckeln – vi ska konkurrera med kunskap och kompetens!

Ett väl utbyggt kunskaps- och världssamhälle med relevant utbildning och forskning i hela landet utgör en viktig bas för samhällsbygget. Mot bakgrund av att den träindustriella näringens betydelse som beskrivs i inledande stycke (nr. 3) är det vår förmenande att den skall prioriteras.

Vår industri tillika samhället i stort, behöver fler människor med god grundutbildning och inte minst fler högskoleutbildade, och därför kan det inte vara välbetänkt att skära ner på högre utbildning.

Vi måste med regeringens stöd se till att människor får ökade möjligheter att studera på de utbildningar som finns och inte minst högskoleutbildningar som håller hög kvalitet i hela landet. Det krävs dessutom en avsevärt bättre och närmare dialog mellan industrin, befintliga utbildningsorganisationer samt beslutsfattare.

Det måste formuleras ett ömsesidigt mål och en viljeinriktning från berörda parter som syftar till att *utveckla* de utbildnings- och forskningsresurser som i dagsläget finns, och inte som idag *avveckla*.

Forskningens betydelse kan inte nog poängteras. Vi vet att trä är ett av framtidens mest intressanta material och genom en aktiv/målinriktad forskning skapas det goda möjligheter att höja skogens förädlingsvärde. Det finns ett otal praktiska och intressanta exempel, inte minst inom byggnadsindustrin. I flera städer växer antalet höga hus i trä kraftigt och fler kommer successivt att byggas. Träets egenskaper i kombination med dess miljömässighet har alla förutsättningar att möta både den träerberbetande industrins och slutkundernas behov. Det finns en fast övertygelse om att "morgondagens konsument" har helt andra krav på sina förbrukningsmaterial och här fyller trä en viktig roll.

Sammantaget vill vi framhålla att både Linnéuniversitetet i Växjö, SP Träteknik, institutionen i Luleå samt SLU i Uppsala är synnerligen värdefulla institut och har varit viktiga för uppbyggnad av den trärelaterade forskningen. Den sistnämnda enheten ansvarar bl.a. för det marknadsinriktade skogsindustriella programmet.

Samtliga enheter måste stödjas för att göra det möjligt att kunna bedriva en livskraftig forskarutbildning och att utveckla en attraktiv forskningsmiljö. Ett övergripande mål måste vara att bygga upp och ytterligare förstärka den existerande miljön för forskarutbildning vid dessa institutioner så att de når en internationell ledande position.

Det skall dock understrykas att den forskning som utförs inom programmet skall vara relevant och av intresse för den träbearbetande industrin samt träbyggsektorn. För att nå framgång måste samverkan mellan industrin och forskningsenheterna förstärkas.

Konklusion

Det är viktigt att möjliggöra utbildning för fler och ta tillvara den kompetens som finns i Sverige. En stor del av dessa resurser bör riktas mot bristyrken som redan finns och däribland inom den träindustriella näringen. Det är vår uppfattning att på så sätt bygger vi en starkare välfärd.

Att investera i kunskap och utbildning är ingen ny företeelse, det har bevisligen stärkt vårt samhälle och finansierat vårt gemensamma välstånd. Då som nu är det bara genom ett dynamiskt samhälle med en ekonomi som möter den internationella konkurrensen som vi kan utveckla industrin och jobben, samt ge skogsindustrin fortsatt livskraft.

2016-11-09

Jarl Moritz
Ordförande STTF

Tomas Ivarsson
Sekreterare STTF

